

Minigrammatik

Detta är en kortfattad översikt över huvuddragen i standardkinesiskans grammatik. Syftet är att låta de studerande få en uppfattning om hur det kinesiska språket fungerar samt att underlätta förståelsen av de situationsbaserade fraserna och dialogerna i språkmodul fem. Trots sin enkelhet kan översikten ligga till grund för konstruerandet av ganska komplexa meningar.

Påståendesatser

Enkla jakande påståenden konstrueras precis som i svenska med rak ordföljd, dvs subjekt följt av verb och objekt.

Observera att eftersom kinesiskan saknar böjningsformer kan det i satser lösryckta ur sitt sammanhang vara svårt att avgöra om det rör sig om ental eller flertal, bestämd form eller obestämd form.

Mā mà	mamma grälar
Mā mà mǎ	mamma grälar på hästen (hästar, hästarna)

Mā mǎi	mamma köper
Mā mǎi chá	mamma köper te

Mā qù	mamma reser
Mā qù Zhōngguó	mamma reser till Kina

Frågesatser - I

Frågesatser bildas ofta med hjälp av satssuffixet *ma*. Ordföljden, till skillnad från i svenskan, är samma som i påståendesatserna.

Mā mà mǎ ma?	Grälar mamma på hästen?
--------------	-------------------------

Mā mǎi chá ma?	Köper mamma te?
----------------	-----------------

Mā qù Zhōngguó ma?	Åker mamma till Kina?
--------------------	-----------------------

Negerade satser

En vanlig negation i kinesiskan är adverbet *bù* som motsvarar svenskans *inte* (eller *absolut inte*, *inte alls*) framför allt när det handlar om generella eller hypotetiska situationer. Till skillnad från svenskans *inte* placeras den alltid före verbet. Märk att negationen *bù*, om den direkt följs av en stavelse med fallande ton, får stigande ton. En annan lika vanlig negation är *méi* som ofta motsvarar svenskans *inte*, *ännu inte*, i synnerhet om situationer som är

bundna till en viss tidpunkt eller tidsperiod.

Mā bú mà	Mamma grälar inte
Mā bú mà mǎ	Mamma grälar inte på hästen
Mā bù mǎi	Mamma köper inte
Mā bù mǎi chá	Mamma köper inte te
Mā bú qù	Mamma reser inte
Mā bú qù Zhōngguó	Mamma reser inte till Kina
Mā méi mǎi	Mamma har inte köpt
Mā méi mǎi chá	Mamma har inte köpt te

Frågesatser - II

Ett annat vanligt sätt att bilda frågor är att använda mönstret verb-negation-verb som i *är inte är, köper inte köper*.

Mā mà bú mà mǎ?	Grälar mamma på hästen?
Mā qù bú qù Zhōngguó?	Reser mamma till Kina?

Svar på frågor

I kinesiskan finns inga ord som exakt motsvarar svenskans *ja* och *nej*. En fråga besvaras oftast genom att man upprepar verbet i frågesatsen.

Enkla svar

Mā mà bú mà mǎ?	Grälar mamma på hästen?
mà	Ja!
bú mà	Nej!
Mā qù bú qù Zhōngguó	Reser mamma till Kina?
qù	Ja!
bú qù	Nej!

Förklarande svar

Märk att subjektet kan utelämnas om det framgår av sammanhanget.

Märk också att verbet qù med efterföljande verb ofta får betydelsen *beger sig av för att..*

Mā mà bú mà mǎ?	Grälar mamma på hästen?
Bú mà mǎ, mà chá.	Nej, hon grälar på teet.

Mā qù bú qù Zhōngguó? Reser mamma till Kina?
Qù, (tā) qù Zhōngguó mǎi chá. Ja, hon reser till Kina för att köpa te.

Generella svar

Förutom ovan behandlade kontextberoende sätt att uttrycka ja och nej finns också ett antal mera generella svarsord och -fraser som t ex shì och shìde (är), duì (korrekt), bù och bú shì (är inte) samt bú duì (inte korrekt). Dessa uppfattas som lite starkare än de kontextberoende svaren.

Tā qù Zhōngguó ma? Åker han till Kina?
Shì, tā qù Zhōngguó. Ja (det är rätt), han åker till Kina.
Bú, tā bú qù Zhōngguó. Nej då, han åker inte till Kina.

Personliga pronomen

**Märk att kinesiska pronomen, liksom substantiv och verb, inte böjes.
Märk också att tredje personen singularis bara har en, könsneutral form.**

wǒ	jag, mig
nǐ	du, dig
nín	ni, er (artighetsform som mest används till äldre personer)
tā	han, honom; hon, henne; den; det

Wǒ mǎi chá Jag köper te.
Nǐ qù Zhōngguó ma? Ska du åka (åker du) till Kina?
Tā kàn tā. Hon tittar på honom (eller han tittar på henne)

Plural av personliga pronomen bildas med hjälp av suffixet -men.

Nǐmen mǎi chá ma? Köper ni te?
Bù mǎi chá, mǎi mǎ. Nej, vi köper inte te, vi köper hästar.

Adverbet yě (också, även)

Observera att adverb i kinesiska alltid placeras före verbet.

Wǒ yě mǎi mǎ. Jag köper också hästar (en häst)

Mā yě qù Zhōngguó. Mamma åker också till Kina

Adverbet dōu (allt)

Det svenska pronominet **all** (*allt, alla*) motsvaras i kinesiskan av adverbet dōu.

Eftersom dōu är ett adverb kan det - till skillnad från svenskans all, allt och alla - inte uppträda som subjekt eller som bestämning framför substantiv och pronomen. Kanske det blir lättare att förstå hur man hanterar dōu om man tänker sig det som en prepositionsfras med betydelsen - i sin totalitet.

Wǒmen dōu qù Zhōngguó. Vi åker alla till Kina. (vi i vår totalitet åker..)

Mǎ dōu chī cǎo. Alla hästar äter gräs.

I negerade satser står negationen alltid närmast verbet.

Wǒ yě bù mǎi mǎ Jag köper inte heller (någon)
häst (hästar)

Mā yě bú qù Zhōngguó Mamma åker heller inte till Kina.

Wǒmen dōu bú qù Zhōngguó Ingen av oss åker till Kina (vi alla åker
inte)

Relationsordet -de

I kinesiskan finns ingen genitivform som i många västerländska språk. I stället använder man sig av en attributiv konstruktion där bestämningen knyts till sitt huvudord med hjälp av relationsordet -de .

Märk att relationsordet alltid uttalas obetonat och utan distinkt ton.

Märk också att relationsordet kan utelämnas när man vill uttrycka nära relation.

Mā de mǎ Mammas häst.

Wǒ mā de mǎ chī cǎo Min mammas häst äter gräs.

Wǒmen de mǎ bù chī cǎo, chī mǐfàn Vår häst äter inte gräs, den
äter ris.

Verbet shì

Svenskans kopulaverb är motsvaras i kinesiskan av verbet shì.

Observera att shì inte kan ange befintlighet som i svenskans *jag är i Lund*.

Observera också att shì inte används till att bilda predikatsfyllnad som i *jag är stor*.

Wǒ shì Ruìdiǎnrén.

Jag är svensk.

Tā shì Zhōngguó rén.

Han är kines.

Nǐ shì Měiguó rén ma?

Är du amerikan?

Demonstrativa pronomener

zhè (zhèi) denna, den här; dessa, de här

Nà (nèi) denna, den där; dessa, de där

Uttalsvarianterna zhèi och nèi används enbart när det demonstrativa pronomenet står framför ett klassmärke (se nedan).

Zhè shì rén. Det här är en människa.

Nà shì mǎ. Det där är en häst.

Nà yě shì mǎ ma? Är det där också en häst?

Bú shì, nà shì luò tuo. Nej, det där är en kamel.

Verbet yǒu

Det kinesiska verbet yǒu motsvarar ofta svenskans *har*

Märk dock att yǒu inte kan uppträda som hjälpverb som i *han har ätit*.

Märk också att yǒu ofta motsvarar svenskans *finns*.

Märk vidare att yǒu inte negeras med *bù* utan med *méi*.

Nǐ mā yǒu mǎ ma?

Har din mamma en häst?

Yǒu.

Ja.

Méi yǒu.

Nej.

Zhōngguó yǒu méi yǒu tuóniǎo? Finns det strutsar i Kina? (har Kina strutsar?)

Yǒu.

Ja.

Räkneord

Kinesiskans räkneordsystem är ett decimalsystem.

De första tio räkneorden är

yī	en, ett
èr (liǎng)	två
sān	tre
sì	fyra
wǔ	fem
liù	sex
qī	sju
bā	åtta
jiǔ	nio
shí	tio

Räkneorden från 11-19 bildas genom samordning av tiotal och ental som i

shíyī	elva
shí'èr	tolv
shíjiǔ	nitton

Tiotalen 20-90 bildas genom multiplikativ sammansättning som i

èrshí	tjugo
èrshíyī	tjugoett
sānshí	treuttio
sānshí'èr	treuttiotvå
jiǔshí	nittio
jiǔshíjiǔ	nittionio

Efter tiotalet finns det endast speciella ord för *hundra* bǎi, *tusen* qiān, *tiotusen* wàn och *hundra miljoner* yì.

Märk att det finns två former, èr och liǎng, för räkneordet två. Av dessa används èr alltid vid räkning och i sammansatta räkneord. Liǎng används vanligtvis framför klassmärken (se nedan) och är därför den form som förekommer oftast vid måtts- och prisangivelser.

Klassmärken

När i kinesiskan ett räkneord eller ett demonstrativt pronomen står framför ett

bě(n)r	klassmärke för böcker och dyl
gè	klassmärke för bl a människor
tiáo	klassmärke för långa föremål
zhāng	klassmärke för flata föremål
zhī	klassmärke för de flesta djur
kuài	klassmärke för stycken och pengar

Zhè (zhèi) běn shū shì wǒ de. Den här boken är min.

Tā yǒu liǎng běn shū. Han har två böcker.

Nà (nèi) běn (shū) shì nǐ de ma? Är den där boken din?

kuài	yuan (den största valutaenheten)
máo	mao (en tiondels yuan)
fēn	fen (en tiondels mao)
diǎn	måttsord för timma vid tidsangivelse
bàn	halv
fēn	måttsord för minut

nián 年 år

yī kuài (qián)	en yuan
liǎng máo (qián)	två mao (0,2 yuan)
yī kuài liǎng máo (qián)	en yuan och två mao (1,2 yuan)
sān kuài (líng) sān fēn	tre yuan och tre fen (3,03 yuan)

yī diǎn (zhōng)	klockan ett
liǎng diǎn sānshí fēn	klockan två och trettio
sān diǎn bàn	klockan halv fyra

liǎng nián bàn

två och ett halvt år

Frågeord

Några av de vanligaste frågeorden i kinesiska är

nǎ (něi)	vilken
shénme	vad, vad för något
shuí (shéi)	vem
jǐ	hur mycket (om mindre än tio)
duōshao	hur mycket, hur många
wèishénme	varför

Observera att det i satser med frågeord inte finns någon speciell frågemarkering. Rak ordföljd används och frågeorden är placerade på samma ställe som motsvarande substantiv, verb, räkneord, pronomina, adverb etc skulle ha stått i en påståendesats.

Observera att frågeorden nǎ (něi) och jǐ måste följas av klassmärke.

Zhè shì shénme?

Vad är detta (det här)?

Nǐ mǎi shénme?

Vad köper du?

Shuí qù Běijīng mǎi mǎ?

Vem åker till Peking för att köpa en häst (hästar)?

Nǐ mǎi jǐ zhī mǎ?

Hur många hästar köper du?

Nǐ wèishénme qù Zhōngguó?

Varför åker du till Kina?

Zhè shì shuí de shū?

Vems bok är det här?

Shénme shū?

Vilken bok?

Observera att det i kinesiska inte finns något ord för *kostar*. Vid en prisförfrågan säger man bara duōshǎo qián (hur mycket pengar?).

Yī zhī mǎ duōshao qián?

Hur mycket kostar en häst?

Yī zhī mǎ yī wàn kuài qián.

En häst kostar tio tusen (yuan).

Nǐ yǒu duōshao qián?

Hur mycket pengar har du?

Wǒ yǒu yī kuài wǔ máo.

Jag har en och femtio (en yuan och fem mao).

Prepositioner och postpositioner

I kinesiska till skillnad från i svenska finns både prepositioner och postpositioner. Skillnaden mellan prepositioner och postpositioner är att de senare som namnet antyder står efter sitt huvudord. Många av de svenska prepositionerna motsvaras i kinesiskan av postpositioner.

De vanligaste prepositionerna är

zài	i, hos, vid
dào	till
cóng	från
wǎng	mot

zài Běijīng	I Peking
dào Běijīng qù	åker till Peking
cóng Běijīng dào Shànghǎi	Från Peking till Shanghai

De vanligaste postpositionerna är

shàng	ovan; på
xià	nedanför; under
qián	framför
hòu	bakom
nèi	innanför
wài	utanför
lǐ	inuti, innanför

Postpositionerna är i regel obetonade

zhuōzi shàng	ovanpå bordet
zhuōzi xià	under bordet
zhuōzi qián	framför bordet

fángzi li

inuti huset

I allmänhet konstrueras platsuttryck med hjälp av både preposition och postposition. Postpositionen kan ofta ersättas av platsord bildade av postposition och orden biān (*sida*) eller miàn (*yta*).

(zài) zhuōzi shang

ovanpå bordet

(zài) fángzi lǐbian

inuti huset

Platsord och platsordsbildande suffix

Till platsorden i kinesiska räknas platsnamn som namn på kontinenter, länder, provinser, distrikt, städer, byar, ord som *sida*, *här*, *där* och *var* o dyl. Platsorden kan fungera som objekt till verb och prepositioner som uttrycker riktning och rörelse eller befintlighet. Andra substantiv och även pronomina måste för att kunna fylla denna funktion modifieras med en postposition eller ett platsordsbildande suffix. Så kan man t ex säga

Wǒ qù Běijīng

Jag åker till Peking.

Cóng Ruìdiǎn dào Zhōngguó Från Sverige till Kina.

Wǒ zài zhèr! Nǐ zài nǎr?

Jag är här! Var är du?

Men om objektet inte är ett platsord måste man tillfoga platsordsbildande suffix och säga

Wǒ qù nǐ nàr

Jag går till dig (där borta)

Lái wǒ zhèr!

kom till mig (här)!

Cóng wǒ zhèr dào tāmen nàr. Från mig (här) till dem (där borta).

Observera att prepositionsfraser liksom adverbena placeras före verbet

Māo zài zhuōzi shàngmian.

Katten är på bordet.

Mǎ zài fángzi wàibian chī cǎo

Hästen betar (äter gräs) utanför
huset

Tidsuttryck och tidpunkter

vanliga tidsord

xiànzài	nu
jīntiān	idag
jīnnián	i år
míngtiān	i morgon
míngnián	nästa år
zuótiān	igår
qùnián	förra året
yǐqián	förut; för...sedan

Eftersom kinesiska verb inte har några böjningsändelser kan tiden för handlingen bara uttryckas med hjälp av tidsord och/eller olika grammatiska partiklar. Stor skillnad görs mellan avgränsade och icke avgränsade handlingar.

När verbets handling inte är tydligt avgränsad förekommer, förutom tidsord, i regel ingen tidsmarkering

Wǒ mā mǎi chá.

Min mamma köper te.

Wǒ mā xiànzài mǎi chá.

Min mamma köper te nu.

Wǒ mā zuótiān mǎi chá.
köpa te)

Min mamma köpte te (ägnade sig åt att
igår.

Wǒ mā jīntiān zài Běijīng mǎi chá.

Min mamma köper te
idag i Peking (ägnar sig åt
att köpa te idag i Peking).

Wǒ mā míngtiān zài Běijīng mǎi chá.

Min mamma köper (ska
köpa) te i Peking i
morgon.

När verbets handling är tydligt avgränsad markeras den som avslutad med hjälp av verbsuffixet -le.

Wǒ mā zuótiān zài Běijīng mǎi le sān jīn chá. Min mamma köpte tre
jīn (1,5 kilo) te i
Peking igår.

Wǒ mā míngtiān mǎi le chá jiù huí Ruìdiǎn. I morgon när min mamma köpt te så
återvänder hon till Sverige.

När man vill speciellt framhäva en tidpunkt, en plats eller ett förfarande i förfluten tid kringgärdar man det med parenteskonstruktionen shìde.

Tā shì shénme shíhour lái de? När kom han?

Tā shì zuótiān wǎnshang lái de. Han kom igår kväll.

Wǒ mā shì zài Běijīng mǎi mǎ de. Min mamma köpte hästar i
Peking (och ingen annan
stans)

Fraser som anger färdssätt

Om man i huvudsak tar sig fram i sittande ställning används verbet zuò (sitter; sätter sig) i kombination med ett substantiv som anger färdmedlet

zuò fēijī flyger, tar flyget
zuò huǒchē åker tåg, tar tåget (även om man åker sovvagn)

om man sitter grensle används verbet qí (rider, rider på)

qí zìxíngchē cyklar (rider cykel)

exempel

Wǒ zuò fēijī qù Běijīng. Jag tar flyget till Peking.

Tā qí mǎ qù Shànghǎi. Han rider (på en häst) till
Shanghai

För att framhäva färdssätt i förfluten tid används shì...de konstruktionen.

Nǐ shì zěnmē lái de? Hur kom du hit?

Wǒ shì zuò chuán lái de. Jag kom med båt.
Wǒ shì qùnián qí luòtuó lái de. Jag kom ifjol med kamel
(ridande på en kamel).

Verbkomplement

Ett vanligt sätt i kinesiska att utvidga verbets mening är att tillfoga ett komplement, dvs ett annat verb eller ett adjektiv. Komplementet fogas direkt till

verbet som ett suffix. Komplementen anger t ex resultat av eller riktning för verbhandlingen. I svenskan uppnås liknande effekt med hjälp av fristående adverb som *färdigt, upp, in, ut, ner, bort* (t ex *måla färdigt, springa ut*).

kàn	ser; tittar på; läser
mǎi	köper
dào	uppnår
wán	är slut

mǎidào	får tag i (lyckas köpa)
kàndào	får syn på
kànwán	läser färdigt

zǒu	går
fēi	flyger
chūqu	beger sig ut (ur)
jìnlái	kommer in

zǒuchūqu	går ut
zǒujìnlái	går in
fēijìnlái	flyger in
fēichūqu	flyger ut
fēizǒu	flyger iväg

Verbkomplementkonstruktioner negeras med méiyǒu eller bara méi

tā méi zǒu chūqu	han har inte gått ut
niǎo méi fēizǒu	fågeln har inte flugit bort

Med hjälp av partiklarna -de- och -bu- som infogas mellan verbet och komplementet kan man uttrycka att det är möjligt respektive omöjligt att utföra en viss handling eller att uppnå ett viss resultat med handlingen.

mǎidedào	kan få tag i (lyckas köpa)
mǎibudào	kan inte få tag i (lyckas inte köpa)
kàndedào	lyckas få syn på
kànbudào	kan inte se (lyckas inte få syn på)

zǒu de chūqu

lyckas ta sig (gå) ut

zǒu bu chūqu

lyckas inte ta sig (gå) ut

Observera att zǒu i meningarna ovan används både som verb (*gå, åka, förflytta sig*) med komplement (chūqu) och som komplement till ett annat verb (fēi), då med betydelsen *bort, iväg*.

Aspektmarkörer

I kinesiskan läggs mindre tonvikt vid att framhäva tempus än handlingstyp. Det är ändå lätt att med hjälp av tidsord och verbsuffix avgöra i vilken tid handlingen utspelar sig. Men verbsuffixen markerar inte i första hand tid utan aspekt, dvs i vilket skede eller tillstånd en handling befinner sig.

De vanligaste aspektmarkörerna är

-guo **som anger att man har upplevt eller haft erfarenhet av något**

-le **som anger att en tydligt avgränsad handling ägt rum**

-zhe **som anger att ett tillstånd råder**

samt adverbet zhèngzài (just befinner sig) som när den föregår ett annat verb motsvarar svenskans *I färd med att..., håller på att...*

Verb med dessa aspektsuffix negeras med frasen méi yǒu som vanligen förkortas till méi.

Nǐ qùguo Běijīng ma?

Har du varit i Peking?

Qùguo.

Ja, det har jag.

Méi qùguo.

Nej, det har jag inte.

Nǐ kànguo zhèi běn shū ma?

Har du läst den här boken?

Kànguo.

Ja, det har jag.

Méi kànguo.

Nej, det har jag inte.

Tā zuótiān kànwánle nǐ de shū. Han läste ut din bok igår.

Tā chīwánle wǎnfàn jiù qù gōngyuán sànbù. När han ätit kvällsmat (så) ska han åka (gå) till parken och promenera.

Tā qízhe mǎ kàn shū.

Han läser medan han rider
(han läser ridande).

Tā zhèngzài kàn shū.

Han håller på att läsa.

Adjektiv och tillståndsverb

Kinesiskans adjektiv uppträder både attributivt som i svenskan och som tillståndverb. Detta innebär bl a att kinesiskan inte har någon motsvarighet till svenskans predikatsfyllnad.

några vanliga adjektiv

dà	är stor; stor
xiǎo	är liten; liten
cháng	är lång; lång
hǎo	är bra; bra

När adjektiven står som attribut följs de i regel av relationsordet -de. Vid enstaviga adjektiv som inte föregås av en bestämning kan dock relationsordet utelämnas.

yī běn hǎo shū.	En bra bok
yī zhī xiǎo luòtuo.	En liten kamel
yī zhāng dà zhuōzi.	Ett stort bord

men

yī běn hěn hǎo de shū.	En mycket bra bok
yī tiáo hěn cháng de shé.	En mycket lång orm
Nèi zhāng dà de zhuōzi.	Det där stora bordet

När adjektiven uppträder som tillståndsverb föregås de ofta av adverbet hěn (mycket) som då fungerar som ett obetonat funktionsord.

shū hěn hǎo.	boken är bra
luòtuo hěn xiǎo.	kamelen är liten
zhuōzi hěn dà.	bordet är stort

om adjektivet föregås av en bestämning utelämnas hěn

shū bù hǎo.	boken är dålig (inte bra)
-------------	---------------------------

shé fēicháng cháng.	ormen är väldigt lång
zhè shì yī běn hǎo shū	detta är en bra bok

Tillståndsverben kan liksom andra verb följas av aspektmarkörer

háizi	barn
dà	är stor; stor

háizi dà le	barnet har blivit stort (vuxit upp)
-------------	-------------------------------------

Vid jämförelser används prepositionen bǐ (jämfört med)

Tā bǐ wǒ dà	Han är större än mig (är större jämfört med mig)
-------------	--

Superlativ bildas med hjälp av adverbet zuì (mest)

Tā zuì hǎo	Hon är bäst
------------	-------------

Adverb

Flerstaviga adverb och adverb som föregås av en bestämning följs i allmänhet av adverbmarkören -de.

kuài	snabbt, fort
hěn kuàide	mycket snabbt
mànmande	långsamt

Adverb och adverbfraser placeras i allmänhet före verbet.

Wǒ de chē fēicháng hǎo	min bil är mycket bra
Tā de chē yě fēicháng hǎo	hennes bil är också mycket bra

Vid adverbfraser som beskriver hur en handling tillgår görs i kinesiskan åtskillnad mellan typiska och tillfälliga handlingar. När handlingen är av tillfällig natur placeras adverbet enligt huvudregeln före verbet. Om handlingen däremot är typisk och antyder en egenskap placeras adverbfrasen efter verbet som alltid följs av markören -de-.

Tā zǒu	han går
Tā zǒu de kuài	han går fort (en egenskap hos honom)
Tā kuàikuài de zǒu jìnqu le	Han gick skyndsamt in.
Kuài lái!	Skynda dig hit!
Tā hěn kuài jiù lái	Han kommer snart.

Adverbfrasen får inte placeras mellan verbet och dess objekt utan verbet måste i sådana fall upprepas. Detta gäller även för uttryck som anger tidslängd.

Tā kàn shū kàn de kuài Han läser snabbt

Wǒ kàn shū kànle yī ge xiǎoshí Jag läste i en timma

Satssuffix

De vanligaste satssuffixen är

ma **som omvandlar ett påstående till en fråga**

ne **som motsvarar svenskans då som i *och sen då?***

ba **som uttrycker en vänlig fråga eller uppmaning som i *du kommer väl?***

le **som uttrycker en ny och förändrad situation, en fullbordad handling eller en subjektiv övertygelse om att påståendet är ny information eller information som åhöraren inte hade förväntat sig. I svenskan markeras sådana situationer ofta med *nu* som i *nu är sommaren här*.**

Tā shì shuí ne? Vem är han (då)?
Wǒ hē chá, nǐ ne? jag ska ha (dricker) te, och du då?

Nǐ yě ài hē chá ba? Du tycker väl också om att dricka te (förmodar jag)

Wǒmen zuò chuán ba! Låt oss ta båten (vi åker väl båt)!

Nǐ shì Zhōngguó rén ba? Du är väl kines (förmodar jag).

dào le Vi är framme nu!
xià yǔ le! Det regnar (det har börjat regna)!
Xiàtiān lái le. Nu är sommaren här!
gòu le! Nu räcker det!

Wǒ kàn le sān běn shū le! Jag har ju läst tre böcker (inte legat och latat mig som du tror)!

Konjunktioner

Några av de vanligaste konjunktionerna är

hé som motsvarar svenskans *och* i betydelsen *tillsammans med* men som, till skillnad från svenskans *och*, inte kan användas till att samordna satser.

yàoshi...jiù	om....så
yīnwei...suǒyǐ	eftersom....så
kěshì	men
yě....yě	både...och

Wǒ kàn shū, tā kàn niǎo. Jag läser (en bok) och han tittar på fåglar.

Wǒ hé tā dōu shì Zhōngguó rén. Vi (jag och han) är båda kineser.

Míngtiān yàoshi xià yǔ tā jiù bú qù Běijīng mǎi chá. Om det regnar I morgon så åker hon inte till Peking och köper te.

Jīntiān yīnwei xià yǔ suǒyǐ tā bú qù Běijīng mǎi chá. Eftersom det regnar idag så åker hon inte till Peking och köper te.

Modala hjälpverb

De vanligaste modala hjälpverben är

yào	vill; ska; måste
xiǎng	vill; tänker
huì	kan, har lärt sig
néng	kan, är i stånd att
kěyǐ	kan, det går bra, får

Jīntiān wǒ yào mǎi yī zhī mǎ. Idag ska jag köpa en häst.

Wǒ xiǎng huí guó Jag tänker (vill) återvända till mitt hemland.

Tā huì shuō Hànyǔ Han kan tala kinesiska.

Wǒ bù néng lái

Jag kan inte komma

Nǐ kěyǐ jìnlái!

Du kan komma in!

Sammanfattning och komplettering

Denna minigrammatik är en första och ännu något kantig version. Det kan därför finnas anledning till en sammanfattning och komplettering av framställningen ovan.

Kinesiskans särdrag kan tentativt sammanfattas enligt följande:

1 - Avsaknad av böjningsformer och till följd därav en mycket fast ordföljd.

2 - I allmänhet rak ordföljd - dvs subjekt-predikat-objekt.

3 - Stor tonvikt vid att framhäva på vilket sätt handlingen utspelas.

4- Bestämningar står före sitt huvudord. Detta gäller såväl adjektiv som adverb, adverbfraser och prepositionsuttryck. Även svenskans relativsatser motsvaras i kinesiskan av framförställda bestämningar.

tā mǎi de shū

de böcker som han köpt (han-köpta böcker)

wǒ mā zài Běijīng mǎi de nèi zhī mǎ

den häst som min mamma köpte i Peking.

5 - Stora (eller generella) enheter står alltid före de små. Detta gäller även för adresser, namn och titlar.

Zhōngguó, Guǎngdōng shěng, Guǎngzhōu shì, Zhōngshān Dàxué

Zhongshan universitetet, Guangzhou, provinsen Guangdong, Kina

Jiāng Zémín

Jiang (efternamn), Zemin (förnamn)

Luó lǎoshī

Magister Luo

Wáng tàitai

Fru Wang

Guō xiānsheng

Herr Guo

Míngtiān wǎnshang qī diǎn zhōng

klockan sju imorgon kväll.

zhuōzi shang de shū

boken (böckerna) på bordet

6- En stark tendens att framhäva något genom att bryta ut temat i en sats och lägga det först. Även svenskan använder sig av detta grepp som t ex i *katter tycker jag inte om och pengar har han så det räcker till*. I kinesiskan är detta förfarande betydligt vanligare än i svenskan.

Shū mǎidào le (jag) fick tag i böckerna.

Mǎi cháyè, zài nǎr mǎi? Var köper man te(blad)?

Tā qián hěn duō ma? Har han mycket pengar?